

FİLATELİK DAMGALARDA YER ALAN KADIN TEMSİLLERİ
Representations of Women in Philatelic Seals

Serkan Aycil¹

Makale Bilgisi	Özet
Araştırma Makalesi <i>Gönderilme:</i> 13 Kasım 2024 <i>Kabul:</i> 22 Aralık 2024 <i>Yayın:</i> 25 Şubat 2025	Çalışmanın amacı, filatelik damgalarda yer alan kadın temsillerini tespit etmek ve hakkında müstakil olarak damga tasarlanan temsillere dair değerlendirmede bulunmaya çalışmaktır. Nitel araştırma yöntemine göre tasarlanan bu çalışmanın verileri, doküman incelemesi ile toplanmış ve araştırma süreci betimsel içerik analizi yöntemi ile ilerletilmiştir. Bu kapsamda öncelikle 1961-2023 yılları arasında tedavüle çıkarılan 16 adet ilk gün damgası ile 23 adet özel tarih damgası ve 6 adet özel gün damgasına ulaşılmıştır. Ulaşılan damgaların önemli bir kısmı halk oyunları, kadın başlıkları, kadın büstü, olimpiyat oyunları, sporcu kadın, anne çocuk temsili, kadın eli, gül motifi ve voleybol şampiyonası gibi dolaylı illüstrasyonlar içerdiği için kapsam dışında tutulmuştur. Buna bağlı olarak çalışmanın kapsamı, hakkında müstakil olarak filatelik damga çıkarılan kadın temsilleri olarak sınırlandırılmıştır. Çalışmanın bulgularını 4 adet filatelik damga oluşturmaktadır. Buna göre ilk gün damgası üzerinde herhangi bir kadın temsiline ulaşılamazken özel tarih damgasında 3 adet, özel gün damgasında ise 1 adet kadın temsiline ulaşılmıştır. Filatelik tasarımlar üzerinden kadın temsiline atıfta bulunan çok sayıda çalışma bulunmasına rağmen kadın temsilini doğrudan ele alan damga sayısının ise oldukça sınırlı olduğu anlaşılmıştır. Buna göre filatelik damgalardaki kadın temalı içeriklerin nicel olarak artırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.
Article Information	Abstract
Research Article <i>Received:</i> November 13, 2024 <i>Accepted:</i> December 22, 2024 <i>Published:</i> February 25, 2025	The aim of the study is to identify the representations of women in philatelic seals and to try to make an evaluation of the representations about which seals are designed separately. The data of this study, which was designed according to the qualitative research method, was collected through document analysis and the research process was carried out through descriptive content analysis. In this context, 16 first day seals, 23 special date seals and 6 special day seals that were put into circulation between 1961 and 2023 were accessed. A significant portion of the seals were excluded from the scope as they contained indirect illustrations such as folk dances, women's headdresses, women's busts, Olympic Games, sportswomen, mother and child representation, women's hand, rose motif and volleyball championship. Accordingly, the scope of the study is limited to the representations of women about whom philatelic seals were issued independently. The findings of the study consist of 4 philatelic seals. Accordingly, while no representation of women was found on the first day seal, 3 representations of women were found on the special date seal and 1 representation of women was found on the special day seal. Although there are many studies referring to the representation of women through philatelic designs, it is understood that the number of seals that directly address the representation of women is very limited. Accordingly, it was concluded that the content of women-themed philatelic seals should be increased quantitatively.
Keywords: Female representation, First day seal, Special date seal, Special day seal	

Kaynak/Cite: Aycil, S. (2025). Filatelik damgalarda yer alan kadın temsilleri. *Lokum Sanat ve Tasarım Dergisi*, 3(1), 16-29.

 iThenticate
İntihal / Plagiarism

Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve yayın öncesi intihal taraması yapılmıştır. / This article has been reviewed by at least two reviewers and has been checked for plagiarism before publication.

¹ Bağımsız Araştırmacı, İstanbul PTT Başmüdürlüğü, sserkan.aycil@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3540-5548

GİRİŞ

Tarih boyunca birçok medeniyet yapılan işlere resmiyet kazandırmak (mülkiyet belirleme, onay, güvenliğin sağlanması vb.) için damga ve mühürler kullanmıştır. Kil malzemeden üretilen ilk mühür örnekleri ise henüz yazı bilinmediği için genellikle motif, geometrik desen ya da çeşitli hayvan figürleri içermektedir. Posta hizmetlerinin yaygınlaşmasıyla birlikte artık kurşun malzemeden üretilen mühürler kullanılmaya başlanmıştır (Bozbay, 2017). Bu mühürler gerek postanın ağırlığı gerekse gideceği mesafe belirlendikten sonra doğrudan posta gönderisinin üzerine tatbik edilmekteydi (Akoba, 1963, s.22-23). Sonraki süreçte posta pulu uygulamasına geçilmiştir. Bundan sonraki süreçte damga ve mühürler artık posta gönderisi üzerine yapıştırılan pulları iptal etmek amacıyla kullanılmıştır. Zaman içerisinde posta maddelerinde artış gözlenmiş ve mektup gönderisinin yanı sıra ilk gün zarfı, özel gün zarfı, özel tarih damgalı zarf, davetiye, posta kartı ve maksimum kart gibi çok sayıda gönderi türü üretilmiştir. Posta maddesi sayısında yaşanan bu artışın sonucunda biriktirme ve koleksiyon anlayışına hitabeden farklı filatelik tasarımlar ortaya çıkmıştır.

Damga ve mühür örnekleri konusunda yapılan kadın konulu çalışmalar ise genellikle arkeolojik kazılardan elde edilen buluntular ekseninde ele alınmıştır. Buna göre Korpel (2006) çalışmasında İzebel ve diğer yetkili kadınların kullandığı mühürleri ele almıştır. Çalışma öncesinde, ataerkil toplumda yaşayan ve söz alacak kadar otoriteleri bulunmayan İsrail kadınlarının, tarih boyunca mühürlere ihtiyaç duymadığı belirtilmiştir. Buna göre arkeolojik kazılardan elde edildiği iddia edilen çok sayıda mührün ortaya çıkmasıyla birlikte bu mühürlerin sahte olabileceği üzerinde durulmuştur. Bunun yanı sıra Hennie J. Marsman, yayınladığı eserinde, kadınlara ait olması gereken 22 İbranice mühür bulunduğundan bahsetmektedir. Sonuç olarak İsrail kadınlarının da tıpkı eşleri gibi resmî belgeleri onaylamak için mühür kullandığı konusunda uzlaşmıştır. Cortebeeck (2016) çalışmasında Antik Mısır mezarlarında bulunan damgaları cinsiyet açısından ele almıştır. Buna göre arkeolojik kazılar sonucu ulaşılan damgaların kadın ve çocuk mezarlarıyla ilişkili olduğu varsayılmıştır. Bunun için bir mezar alanı seçilmiş ve hipotezi test etmek için kazılarda çıkarılan damgalar istatistiksel olarak incelenmiştir. Kadın mezarlarında bulunan damga sayısının hem erkek hem de çocuk mezarlarına kıyasla daha fazla olduğu saptanmıştır. Erkek mezarlarında bulunan damgaların ise idari bir işlevi ya da koruyucu bir kullanımı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Davis (2021) çalışmasında Orta Çağ mühürlerinin orijinal baskılar biçiminde nasıl sağlam kaldığına dair araştırmada bulunmuştur. Buna göre 14. ve 15. yüzyıla tarihlendirilen ve İskoç konteslerine ait olduğu bilinen çeşitli mühür örneklerine ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları mühürlerin asil soyu teşvik ettiğini göstermiş ve İskoç kadınlarının kullandığı mühürlerle ilgili yeni bir bakış açısı sunmuştur. Biermann (2024) çalışmasında cinsiyet ve mühür sahipliği hakkındaki varsayımları ele almıştır. Buna göre arkeolojik kazılardan elde edilen buluntuların üzerindeki yazıların bir kısmında cinsiyetin nasıl ifade edildiği sorusu belirsiz kalmıştır. Buna bağlı olarak sadece erkeklerin mühürlere sahip olduğu ve kullandığı fikri de bir önyargıdan ibaret kalmıştır. Bu bağlamda Kudüs'teki kadınların ticaret amacıyla kap ve kavanozları mühürledikleri hatta gömülme merasimi dâhil olmak üzere çeşitli amaçlarla bu mühürleri kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın amacı, filatelik damgalarda yer alan kadın temsillerini tespit etmek ve hakkında müstakil olarak damga tasarlanan temsillere dair değerlendirmede bulunmaya çalışmaktır. Filatelik damga temsillerini içeren ürün ve hizmetler ilk gün damgalı zarf, özel tarih damgalı zarf ve özel gün zarfları biçiminde sınıflandırılmış olup filatelik damga örnekleri üzerinden kadın temsilini ele alan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Buna

göre filatelik damgalar üzerinden kadın temsiline değinerek literatüre katkı sunması beklenen bu çalışmanın önemli bir araştırma ögesi olacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Nitel araştırma yöntemine göre tasarlanan bu çalışmanın verileri doküman incelemesi ile toplanmıştır. Görüşme, gözlem ve doküman incelemesi teknikleri kullanılarak oluşturulan nitel araştırmada, olaya ilişkin durumlar doğal ortamında izlenmektedir. Teori oluşturmayı amaçlayan bu yaklaşıma göre sosyal olguları oluşturan her bir değişken bağlı bulunduğu çevre içerisinde araştırılmalı ve anlamlandırılmalıdır (Yıldırım & Şimşek, 2008, s.34-35; Sak, Öneren Şendil & Nas, 2021, s.229).

Araştırma Modeli

Betimsel içerik analizi yöntemi ile çalışmanın verileri irdelenmiştir. Betimsel içerik analizi, hedef konu hakkındaki olası eğilimleri belirleyerek ulaşılan sonuçları açıklamayı öngören bir incelemedir (Çalık & Sözbilir, 2014, s.34). Bu bağlamda farklı yıllarda birbirinden bağımsız olarak üretilmiş olan damgaların üzerinde yer alan temsiller hakkında değerlendirmede bulunulmuştur. Buna göre veri toplama sürecinde karşılaşılan her bir olguya sorular yöneltilmiş (tasarım sayısı, damga içeriği, tipografik özellikler, damganın biçimi, renk kullanımı vb.) alınan cevaplara göre mevcut durum anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

Araştırma Verileri ve Veri Toplama Araçları

Çalışmanın verilerine <https://www.pulhane.com/> web adresinden erişilmiştir. Bunun için öncelikle farklı başlıklar altında sıralanmış olan filatelik ürünler (pul, posta kartı, filatelik zarf, pul portföyü, uluslararası cevap kuponu, antiye vb.) üzerine incelemede bulunulmuştur. Çalışma kapsamına dâhil edilecek tasarımların tespit edilmesinin akabinde bir sonraki aşamaya geçilmiştir. Bu aşamada gerek <https://www.filateli.gov.tr/> web sayfası gerekse PTT'nin kurumsal (basılı) yayınları üzerinden karşılaştırmada bulunulmuştur. Bu bağlamda 1961-2023 yıllarını kapsayan süreçte tedavüle çıkarılan 16 adet ilk gün damgası ile 23 adet özel tarih damgası ve 6 adet özel gün damgasına ulaşılmıştır. Ulaşılan damga örneklerinin önemli bir kısmının halk oyunları, kadın başlıkları ve voleybol şampiyonası gibi temaları içerdiği görülmüştür. Araştırmanın amacını saptıracak türde illüstrasyonlar içerdiği görülen bu tasarımlar çalışma kapsamından çıkarılmıştır. Buna göre çalışmanın kapsamı, hakkında müstakil olarak filatelik damga tasarlanan kadın temsilleri olarak sınırlandırılmıştır. Son olarak araştırmaya konu olan Sevgi Soysal, Nezihe Meriç, Tomris Uyar ve Florence Nightingale hakkında literatür taraması yapılmış ve çalışmanın verileri toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmanın güvenilirlik ve geçerliği basılı ve elektronik ortamda yayımlanan filateli başlıklı kaynakların karşılaştırılmasıyla sağlanmıştır. Bunun için öncelikle Google Akademik arama motoru başta olmak üzere Ulusal Tez Merkezi, ResearchGate, SOBIAD, Asosindex ve EBSCO veri tabanları üzerinden “kadın temsili, ilk gün damgası, özel tarih damgası ve özel gün damgası” anahtar sözcükleriyle aramalar yapılmıştır. Yapılan kontrollerde konuyu farklı açılardan ele alan çok sayıda araştırma yazısına ulaşılmış olmasına rağmen konuyu filatelik damgalar üzerinden değerlendiren herhangi bir araştırmaya ulaşılmamıştır. Sonraki aşamada ise filatelik damgalardaki biçimsel özellikler, renk tercihi, illüstrasyon ve tipografik okumalar üzerine değerlendirmede bulunulmuştur.

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde ilk gün damgası, özel tarih damgası ve özel gün damgası olarak tedavüle çıkarılan filatelik damgaların basım yılı, sergi yeri ve içerikleri (tipografi, renk, illüstrasyon) hakkındaki bilgiler sıralanmıştır. Bunun yanı sıra Sevgi Soysal, Nezihe Meriç, Tomris Uyar ve Florence Nightingale anısına tasarlanan filatelik damgalara yer verilerek tasarımlarla ilgili bilgilendirmede bulunulmuştur.

İlk Gün Damgası

Üzerlerinde bir anma pulu ya da sürekli pul serisi ile aynı konuda yazı, motif ve damga tatbiki bulunan zarflar ilk gün damgalı zarf olarak değerlendirilmektedir (PTT 183. Yıl, 2016). İlk gün damgası, pulun satışa sunulduğu ilk gün, önceden belirlenen iş yerlerinde ilk gün zarflarını iptal etmek (damgalamak) için kullanılmakta ve mesai saati sonunda imha işlemine tabi tutulmaktadır (PTT, 2018, s.6).

Tablo 1. Kadın Temalı İlk Gün Damgası

İlk Gün Damgası	Sergi Yılı	Tema İçerik	Sergi Yeri
UNICEF'in Kuruluşunun 15. Yılı	11.12.1961	Anne ve bebek	Ankara
Meryem Ana-Efes Turistik	08.12.1962	Meryem Ana illüstrasyonu	Efes-Selçuk
Halk Oyunları	04.05.1981	Kadın ve erkek oyuncu	Ankara
Aile Planlaması ve Ana Çocuk Sağlığı	12.01.1983	Aile	Ankara
Türk Kadınına Seçme ve Seçilme Hakkı Tanınmasının 50. Yılı	05.12.1984	Oy kullanan kadın figürü, seçim sandığı	Ankara
Avrupa 1996 - Ünlü Kadınlar	05.05.1996	Kadın figürü, dünya küresi	Ankara
Türk Kadın Başlıkları	19.11.1997	Kadın portresi, Isparta gelin başlığı	Ankara
Türk Kadın Başlıkları	24.11.1998	Afyon-Dinar genç kız başlığı	Ankara
Türk Kadın Başlıkları	24.11.1999	Kadın portresi Amasya-Merzifon	Ankara
Türk Kadın Başlıkları 2000	05.07.2000	Kadın portresi İzmir gelin başlığı	Ankara
Türk Kadın Kıyafetleri	19.03.2001	Kadın figürü, Tokat yöresi	Ankara
Türk Kadın Kıyafetleri	16.04.2002	Kadın figürü, Kastamonu-Cide yöresi	Ankara
Türk Kadın Kıyafetleri 2003	08.07.2003	Kadın figürü, Gaziantep yöresi	Ankara
Türk Kadın Kıyafetleri	30.04.2004	Kadın figürü, Trabzon yöresi	Ankara
28. Yaz Olimpiyat Oyunları (Atina 2004)	13.08.2004	Süreyya Ayhan, karma tipografi	Ankara
Zeugma	05.07.2005	Çingene kızı mozaiği	Ankara

Kaynak: (Pulhane, 2024a)

Tablo 1'de 1961-2005 yılları arasında tedavüle çıkarıldığı görülen kadın temalı 16 adet ilk gün damgasına yer verilmiştir. UNICEF'in Kuruluşunun 15. Yılı, halk oyunları, Türk kadın başlıkları ve Türk kadın kıyafetleri temalarını içeren tasarımlarda illüstrasyon ve çizimlere yer verildiği için bu bölüm bilgi amaçlı verilerek çalışma kapsamından çıkarılmıştır. Ayrıca Süreyya Ayhan konulu tasarımda, sporcunun koşu sırasında betimlenmiş bir tasviri bulunmasına rağmen zarfın üzerindeki 3 pulda erkek güreşçi temasına yer verildiği görülmüştür. Bunun yanı sıra damga üzerinde sporcunun şahsına yönelik tipografi bulunmadığı için bu tasarım da kapsam dışı tutulmuştur.

Özel Tarih Damgası

Hakkında anma pulu ya da anma bloku çıkarılmamış bazı önemli olayları anmak için belirli tarihlerde ilgili olayı anmak için özel tarih damgalı zarflar çıkarılabilmektedir. Üzerinde anma pulu bulunan ancak damganın konusu ile ilgili tasarım bulunmayan filatelik zarflar bu kategoride değerlendirilmektedir. Filatelik damga ile iptal edilen anma

pullarının toplam değeri de ilgili tarihteki posta tarifesi ile uyumlu olmalıdır. Bu bağlamda 01.01.2009'dan itibaren, kullanılan bütün özel tarih damgalarına ait zarflar Posta ve Telgraf Teşkilatı tarafından üretilip satışa sunulmuştur (PTT 183. Yıl, 2016; Pulhane, 2018).

Tablo 2. Kadın Temalı Özel Tarih Damgası

Özel Tarih Damgası	Sergi Yılı	Tema İçerik	Sergi Yeri
13. Dünya Genç Kızlar Voleybol Şampiyonası	23.07.2005	Kadın figürü, voleybol topu	Ankara
13. Dünya Genç Kızlar Voleybol Şampiyonası	23.07.2005	Kadın figürü, voleybol topu	İstanbul
Anneler Günü Pul Sergisi	08-10.05.2009	Anne, çocuk	Ankara
Marmaris Kadın ve Sanat Festivali	08-10.03.2010	Sanatsal kadın portresi	Marmaris
Dünya Üniversiteler Kış Oyunları Artistik Patinaj	04.02.2011	Kadın figürü	Erzurum
Uluslararası Marmaris Kadın ve Sanat Festivali	08-10.03.2011	Sanatsal kadın portresi	Marmaris
Kozyatağı Kültür Merkezi 1.Tematik Pul Sergisi	02-12.02.2012	Kadın figürü, lale motifi	İstanbul
Gaziantep 2012 Pul Sergisi	05-08.06.2012	Çingene kızı mozaiği	Gaziantep
Uluslararası Marmaris Kadın ve Sanat Festivali	10.03.2013	Kadın illüstrasyonu	Marmaris
Türk Hukukçu Kadınlar Derneğinin 45. Yılı	27.03.2013	Kadın portresi	İstanbul
9. Uluslararası Marmaris Kadın ve Sanat Festivali	27-28.03.2014	Sanatsal kadın portresi	Marmaris
Marmaris 10. Uluslararası Kadın ve Sanat Festivali	06-08.03.2015	Kadın eli, gül motifi	Marmaris
Dünya Kadınlar Günü	08.03.2016	Kadın portresi, sekiz sembolü	Ankara
Anneler Günü Pul Sergisi	10-14.05.2017	Anne, çocuk	İstanbul
Yılın Yazarı Sevgi Soysal	16.02.2018	Sevgi Soysal	Bursa
08 Mart Dünya Kadınlar Günü	08.03.2018	Kadın portresi, sekiz sembolü	Bursa
Atatürk ve Zübeyde Hanım Pul Sergisi	09-11.05.2018	Atatürk ve Zübeyde Hanım illüstrasyonu	İzmir
Yılın Yazarı Nezihe Meriç	28.02.2019	Nezihe Meriç	Bursa
Dünya Kadınlar Günü Pul Sergisi	07-11.03.2019	Kadın portresi, sekiz sembolü	İzmir
Dünya Kadınlar Günü	05-09.03.2020	Kadın illüstrasyonu	Ankara
Dünya Kadınlar Günü	05-09.03.2020	Kadın illüstrasyonu, sekiz sembolü	İstanbul
Dünya Kadınlar Günü	05-09.03.2020	Kadın illüstrasyonu, sekiz sembolü	İzmir
Yılın Yazarı Tomris Uyar	17.02.2023	Tomris Uyar	Bursa

Kaynak: (Pulhane, 2024b)

Tablo 2'de 2005-2023 yılları arasında tedavüle çıkarıldığı görülen kadın temalı 23 adet özel tarih damgasına yer verilmiştir. UNICEF'in Kuruluşunun 15. Yılı, halk oyunları, Türk kadın başlıkları ve Türk kadın kıyafetleri gibi başlıkları içeren tasarımlarda kadın illüstrasyonunun yanı sıra sembol, çizim ve geometrik şekiller de kullanılmıştır. Buna göre kadın temsillerindeki görünürlüğün azaldığı bu çalışmaların yerine yalnızca hakkında filatelik damga tasarlanan Sevgi Soysal, Nezihe Meriç ve Tomris Uyar başlıklı çalışmalar kapsama dâhil edilmiştir.

2018 Yılın Yazarı Sevgi Soysal

30 Eylül 1936'da İstanbul'da doğan Sevgi Soysal Selanik asıllı mimar-bürokrat bir baba ile Alman asıllı bir annenin çocuğudur. 1952'de Ankara Kız Lisesi'nden mezun olan Sevgi Yenen, lisans eğitimine Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Arkeoloji bölümünde devam etmiştir. İlk evliliğini 1956'da Özdemir Nutku (şair, çevirmen) ile yapan Sevgi Yenen eşi ile birlikte bir süre Almanya'da bulunmuştur (Davran, 2024, s.223; Soysal 2017). Almanya'da bulunduğu sırada da Göttingen Üniversitesi'nde arkeoloji ve tiyatro derslerini izleme imkânı bulmuştur. 1958'de Türkiye'ye döndüğünde Alman Kültür Merkezi ve İrtibat Bürosu ile Ankara Radyosu'nda çalışmıştır. Bu dönemde kaleme aldığı öykü ve yazıları *Ataç*, *Değişim*, *Dost*, *Yeditepe* ve *Yelken* dergilerinde yayımlanmıştır. 1961'de yönetmenliğini Haldun Dormen'in yaptığı *Zafer Madalyası* adlı oyunda tek kadın rolünü oynamıştır. 1970'te evlilik teması ve kadın-erkek ilişkisini ele aldığı ilk romanı olan *Yürümek* ile TRT Sanat Ödülleri Yarışması Başarı Ödülü'nü kazanmıştır. Ancak romanda geçen müstehcenlikler nedeniyle eseri toplatılmış ve tutuklanma süreci başlamıştır. Bu sırada Anayasa Profesörü Mümtaz Soysal ile tutuklu kaldığı Mamak Cezaevi'nde evlenmiştir. Sonrasında siyasal nedenlerle tekrar tutuklanan Sevgi Soysal sekiz ay kadar Yıldırım Bölge'de, iki buçuk ay kadar da sürgünde olduğu Adana'da kalmıştır. Tutukluken yazdığı *Yenişehir'de Bir Öğle Vakti* adlı romanıyla Orhan Kemal Roman Armağanı'nı da kazanmıştır (Soysal, 2017). 1976'da hayatını kaybeden Sevgi Soysal'ın *Bakmak*, *Barış Adlı Çocuk*, *Hoş Geldin Ölüm*, *Şafak*, *Tante Rosa*, *Tutkulu Perçem*, *Yenişehir'de Bir Öğle Vakti* ve *Yürümek* adlı eserlerinin yanı sıra *Andorra*, *Arturo Ui'nin Önlenebilir Tırmanışı*, *Godot Geldi*, *Dimitrof* ve *Beş Paralık Roman* adlı çevirileri de bulunmaktadır (Özkırmı, 1991, s.7-15). Bu bağlamda Nilüfer Belediyesi Kütüphaneleri tarafından 2018'de düzenlenen Hayatın Emekçisi Sevgi Soysal Sempozyumu'nda, yazarın hayatı bütün yönleriyle ele alınmış ve Sevgi Soysal yılın yazarı olarak ilan edilmiştir (Nilüfer Belediyesi Bursa, 2020).

Görsel 1. Yılın Yazarı Sevgi SOYSAL temalı özel tarih damgası, 2018

Kaynak: (Pulhane, 2018)

Görsel 1'de 16.02.2018'de Yılın Yazarı Sevgi SOYSAL başlığıyla tedavüle çıkarılan bir adet özel tarih damgasına yer verilmiştir. 2,50 TL bedel ile satışa sunulan ve toplam 900 adet filatelik zarfı mühürlemek amacıyla tasarlanan damga, aynı tarihte Nazım Hikmet Kültür Merkezi Nilüfer/Bursa adresinde açılan sergide kullanılmıştır

(Pulhane, 2018). Yuvarlak formda kurgulanan ve sade bir görünüme sahip olan bu damgada Sevgi Soysal'ın sağ profilden betimlenmiş resmî kıyafetli bir temsiline yer verilmiştir. Fotoğraf albümündeki diğer resimlerine göre daha kısa bir saç modeliyle tasvir edilen yazarın güldüğü görülmektedir. İllüstrasyonun yanı sıra tipografinin de kullanıldığı bu tasarımda üst kısma anma programının amacını belirten bir ifade, alt kısma ise tasarımın künyesi yerleştirilmiştir. Yazarın saç ve yaka kısmını belirginleştirmek ve daha genç yaşlarda olduğunu göstermek için koyu renk tonunda bir dolgu işlemi uygulandığı anlaşılmaktadır. Halkanın iç kısmında kavis oluşturacak biçimde düz yazı fontunda ve tamamı büyük harflerle olmak kaydıyla bilgilendirme metni yerleştirilmiş ve tipografinin birleşim noktalarına da birer adet yıldız sembolü eklenmiştir.

2019 Yılın Yazarı Nezihe Meriç

28 Şubat 1924 Gemlik doğumlu olan Nezihe Meriç, ilkokulu Doğu Anadolu'da (Erzincan ve Ağrı'da) ortaokulu ise Kırşehir'de okumuştur. 1943'te Eskişehir Lisesi'nden mezun olduktan sonra öğrenimine önce İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nin Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde, akabinde aynı üniversitenin Felsefe bölümünde devam etmiştir. Sonraki süreçte öğrenimini yarıda bırakan yazar 1945'te eşinin kurucusu olduğu *Dost Yayınları* ve *Dost Dergisi*'nin yönetiminde görev almıştır. Yazar ilk olarak 1962'de *Korsan Çıkmazı* adlı eseri ile Türk Dil Kurumu Roman Ödülü'nü almıştır. Sonrasında 1990'da *Bir Kara Derin Kuyu* ile Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, 1998'de *Yandırma* ile Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü, 2004'te *Çavlanın İçinde Sessizce* ile 2004 Dünya Kitap-Yılın Telif Kitabı Ödülü'nü, son olarak 2007'de Mersin Kenti Edebiyat Ödülü'nü almıştır (Hilmioğlu, 2004, s.1-16). Yazarın öykü, roman, oyun, çocuk kitapları ve anı tarzında ele alınmış çok sayıda eseri bulunmaktadır (Meriç, 2019). Bu bağlamda Nilüfer Belediyesi Kütüphanelerinin her yıl düzenlediği yılın yazarı projesi kapsamında 2019 yılı, Nezihe Meriç'e atfedilmiştir (Nilüfer Belediyesi Bursa, 2019).

Görsel 2. Yılın Yazarı Nezihe Meriç temalı özel tarih damgası, 2019

Kaynak: (Pulhane, 2019)

Görsel 2'de 28.02.2019'da Yılın Yazarı Nezihe Meriç başlığıyla tedavüle çıkarılan bir adet özel tarih damgasına yer verilmiştir. 3,00 TL bedel ile satışa sunulan ve toplam 500 adet filatelik zarfı mühürlemek amacıyla tasarlanan damga, aynı tarihte Nazım Hikmet Kültürevi Nilüfer/Bursa adresinde düzenlenen etkinlikte kullanılmıştır (Pulhane, 2019). Yuvarlak formda kurgulanan ve sade bir görünüme sahip olan bu damgada Nezihe Meriç'in alınsal olarak betimlenmiş bir temsiline yer verilmiştir. Orta

yaşlı ve kısa saç modeliyle tasvir edilen yazarın gözlüklü olduğu görülmektedir. İllüstrasyonun yanı sıra tipografinin de kullanıldığı bu tasarımda üst kısma, anma programının amacını belirten bir ifade yerleştirilmiş olup alt kısma, programın tarih ve yer bilgisini belirten ibareler eklenmiştir. Yazarın saç ve boyun kısmını belirginleştirmek için dolgu işlemi uygulanmıştır. Tasarıma canlılık kazandırmak için de siyah renkte mürekkep kullanımı tercih edilmiştir. Halkanın iç kısmında kavis oluşturmak kaydıyla düz yazı fontunda ve tamamı büyük harflerle olacak biçimde bilgilendirme metni yerleştirilmiş ve tipografinin birleşim noktalarına birer adet yıldız sembolü eklenmiştir.

2023 Yılın Yazarı Tomris Uyar

15.03.1941 İstanbul doğumlu olan Tomris Uyar, ilkokulu Yeni Kolej’de, ortaokulu İngiliz High School’da, liseyi ise Arnavutköy Amerikan Kız Koleji’nde okumuştur. Lisans öğrenimini İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi’ne bağlı bulunan Gazetecilik Enstitüsü’nde tamamlayan yazar 1987’de Boğaziçi Üniversitesi’nde Çağdaş Öykü ve Türk Öykücülüğü adlı seçmeli bir ders vermiştir. *Papirüs Dergisi*’nin yayın sürecine dâhil olan yazar, altmıştan fazla İngilizce kitap çevirmiştir. *Yürekte Bukağı* ve *Yaza Yolculuk* eserleri ile Sait Faik Hikâye Armağanı’nı, *Güzel Yazı Defteri* ile Sedat Simavi Edebiyat Ödülü’nü kazanmıştır (Davran, 2024, s.269-270; İnci, 2016).

Görsel 3. Yılın Yazarı Tomris Uyar temalı özel tarih damgası, 2023

Kaynak: (Ptt Filateli, 2023)

Görsel 3’te 17.02.2023’te Yılın Yazarı Tomris Uyar başlığıyla tedavüle çıkarılan ve İrmak Çam tarafından tasarlanan bir adet özel tarih damgasına yer verilmiştir. 20,00 TL bedel ile satışa sunulan ve toplam 1000 adet filatelik zarfı mühürlemek amacıyla tasarlanan damga, aynı tarihte Nilüfer Çocuk Kütüphanesi Nilüfer/Bursa adresinde düzenlenen etkinlikte kullanılmıştır (Ptt Filateli, 2023; Pulhane, 2023). Yuvarlak formda kurgulanan ve sade bir görünüme sahip olan bu tasarımda Tomris Uyar’ın alınsal olarak betimlenmiş bir temsiline yer verilmiştir. Orta yaşlı ve küt saç modeliyle tasvir edilen yazarın güldüğü görülmektedir. Yazarın olgunluğunu ön plana çıkarmak için saç ve yüz kısmı beyaz bırakılmışken çizgi değeri, koyu renk tonu kullanılmak suretiyle baskın bir formda illüstre edilmiştir. Sağ bilek kısmı ve gözleri haricindeki herhangi bir yerine dolgu işlemi uygulanmamıştır. İllüstrasyonun yanı sıra tipografinin de kullanıldığı bu tasarımda, dış halka kısmını saracak biçimde üst kısma, düz yazı fontunda ve tamamı büyük harflerle olmak kaydıyla anma programının amacını belirten bir ifade, alt kısma

ise programın yapıldığı tarih ve yer bilgisi yerleştirilmiştir. Kavisli tipografinin birleşim noktalarına birer adet yıldız sembolü eklenmek suretiyle diğer tasarımlardan farklı olarak tipografik ifadeler halkanın dışına konumlandırılmıştır.

Özel Gün Damgası

Özel gün zarflarını iptal etmek amacıyla kullanılan baskılar, özel gün damgası olarak nitelendirilmektedir. Özel gün zarfının üzerinde herhangi bir konuyu betimleyen bir ya da birkaç pul ile damga konusuyla ilintili yazı ve motifler bulunmaktadır (PTT 183. Yıl, 2016). PTT haricindeki birçok firma 1953-1980 yılları arasında özel gün zarfları hazırlamıştır. 1970 yılında ise PTT Meslek Okulları Birliği Yardımlaşma Derneği'ne bağlı bulunan Ankara Şubesi tarafından, PTT adına özel gün zarfları hazırlatılarak dolaşıma sunulmuştur (Pulhane, 1970).

Tablo 3. Kadın Temalı Özel Gün Damgası

Özel Gün Damgası	Sergi Yılı	Tema İçerik	Sergi Yeri
Florence Nightingale'in Doğumunun 150. Yılı	05.06.1970	Florence Nightingale	İstanbul
İlk Kadın Mitinginin 75. Yılı	10.12.1994	Kadın portreleri	Kastamonu
İ.T.Ü. Bilim Mühendislik ve Teknolojide Kadın Araştırmaları ve Uygulama Merkezi	08.03.2013	Kadın illüstrasyonu, sekiz sembolü	İstanbul
8 Mart Dünya Kadınlar Günü			
Gaziantep 2014 Milli Pul Sergisi	12-21.11.2014	Çingene kızı mozaïği	Gaziantep
İstiklal Harbinde Kadın Kahramanlarımız	08.03.2022	Kadın eli, sekiz sembolü	Ankara
Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü	25.11.2021	Kadın portresi, kadın eli	Ankara

Kaynak: (Pulhane, 2024c)

Tablo 3'te 1970-2021 yılları arasında tedavüle çıkarıldığı görülen kadın temalı 6 adet özel gün damgasına yer verilmiştir. Diğer filatelik damgalarda, kadın illüstrasyonunun yanı sıra sembol, çizim ve geometrik şekiller de kullanılmıştır. Bu nedenle yalnızca hakkında filatelik damga tasarlanan Florence Nightingale'in Doğumunun 150. Yılı başlıklı çalışma kapsama dâhil edilmiştir.

Florence Nightingale'in Doğumunun 150. Yılı 1970

12.05.1820'de doğan Florence Nightingale istatistikçi, sosyal reformcu ve modern hemşireliğin kurucusu olarak ön plana çıkmıştır. Florence Nightingale Kırım Savaşı sırasında hemşire eğitmeni ve yönetici olarak görev yapmış ve bu sırada Selimiye Kışlası'ndaki yaralı askerlere yönelik yapılan bakım planını organize etmiştir. Hijyen kurallarını oldukça önemseyen Florence Nightingale, askerlerin yaşam standartlarını iyileştirerek ölüm oranlarını önemli ölçüde azaltmış ve bu sayede hemşireliğe olumlu bir ün kazandırmıştır. Geceleri yaralı askerlerin başında dolaştığı için kendisine lambalı kadın biçiminde bir yakıştırmada bulunulmuştur. 1860'ta St Thomas Hastanesi'nde hemşirelik okulu kuran Florence Nightingale, profesyonel hemşireliğin temellerini atmıştır. Florence Nightingale'e ait birçok yayın bulunmakla birlikte eserlerin önemli bir kısmı ölümünden sonra yayımlanmıştır. Florence Nightingale'in onuruna iki önemli uygulama başlatılmıştır. Bunlardan biri başarılı olan hemşirelere takdim edilen Florence Nightingale Madalyası diğeri ise genellikle mezun hemşireler arasında okunan Nightingale Andı'dır. Ayrıca geleneksel olarak her yıl düzenlenen Uluslararası Hemşireler Günü kutlamaları Florence Nightingale'in doğum günü olan 12 Mayıs tarihinde kutlanmaktadır (Hebert, 1981, s.1-9).

Görsel 4. Florence Nightingale'in Doğumunun 150. Yılı temalı özel tarih damgası, 1970

Kaynak: (Pulhane, 1970)

Görsel 4'te 05.06.1970'te Florence Nightingale'in Doğumunun 150. Yılı başlığıyla tedavüle çıkarılan bir adet özel gün damgasına yer verilmiştir. PTT Meslek Okulları Birliği Yardımlaşma Derneği tarafından hazırlatılan filatelik zarflar, aynı tarihte PTT Genel Müdürlüğü'ne bağlı bulunan Filateli Gişesi Ulus/Ankara adresinde damgalatılarak satışa sunulmuştur (Pulhane, 1970). Yuvarlak formda kurgulanan ve sade bir görünüme sahip olan bu tasarımda Florence Nightingale'in sol profilden betimlenmiş bir temsiline yer verilmiştir. Orta yaşlı ve resmî kıyafetli olan Florence Nightingale oldukça yorgun görülmektedir. Florence Nightingale'in olgunluğunu ön plana çıkarmak için saçlarının arasına koyu tonda dolgu işlemi uygulanmış ve saçlarına aklar düştüğü izlenimi verilmiştir. İllüstrasyonun yanı sıra tipografinin de kullanıldığı bu tasarımda halkanın iç kısmına kavis oluşturacak biçimde düz yazı fontunda tamamı büyük harflerle olmak kaydıyla bilgilendirme metni yerleştirilmiştir. Baskı kalitesi açısından bu damga diğerlerine göre daha soluk ve yıpranmış görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Filatelik damga örneklerinin önemli bir kısmının klasik anlayışa göre yuvarlak bir formda tasarlandığı bilinmektedir. Günümüzde ise damga örnekleri daha çok hazırlanan konseptte uygun olarak üretilmektedir. Buna göre bir damganın üçgen, kare, dikdörtgen, altıgen, sekizgen veya ev, araba ya da doğum günü pastası biçiminde tasarlanması olasıdır (Bezaz, 2006, s.266-284). Mevcut tasarımlar incelendiğinde sadece Tomris Uyar anısına tasarlanan damga örneğinde tipografinin, dış halka kısmına konumlandırıldığı görülmektedir. Bunun dışındaki damga örneklerinin tamamında ise klasik anlayışın hâkim olduğu anlaşılmaktadır.

Tomris Uyar'ın 62 yıl, Nezihe Meriç'in 85 yıl, Florence Nightingale'in 90 yıl, Sevgi Soysal'ın ise 40 yıl yaşadığı bilinmektedir. Filatelik tasarımlarda yer alan temsillerde ise Sevgi Soysal haricindeki diğer kadın figürlerin orta yaşlı ya da mesleki olgunluğa eriştikleri hâliyle tasvir edildiği anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra erken yaşta yaşamını yitiren Sevgi Soysal'ın ise son anlarındaki hâliyle tasvir edildiği görülmektedir.

Damga üzerindeki tipografinin tamamı düz yazı fontunda ve büyük harflerle yazılmıştır. Tasarım sürecinde herhangi bir bölüme vurgu yapıldığında ifade ya tırnak içerisinde sunulmakta ya da italik olarak yazılmaktadır. Bunun yanı sıra büyük harf

kullanımı ise çoğunlukla zorunluluk, gereklilik ya da sinirlenme durumlarında kullanılmaktadır (Acar Büyükpehlivan, Zelzele & Özdemir, 2011, s.248-252). Mevcut damgalarda yazı karakterinin tamamının büyük harflerle yazıldığı görülmektedir. Yazışma ortamında yanlış anlaşılmalara sebebiyet verme ihtimali bulunan bu tarz kullanımların çoğunlukla kullanıcılar tarafından tercih edilmediği bilinmektedir.

Mürekkebin rengi ve kalitesi daha estetik bir görünüm sağlamak ve etkili bir unsur olarak kullanılabilir (Mengüberti, 2011, s.379-380). Genel olarak yeşil, kırmızı, mavi, siyah ve lacivert renkleri içeren ıstampa mürekkepleri, tasarımcının uygun gördüğü biçimde kompozisyona uygulanabilmektedir. Buna göre yeşil ve kırmızı renkler canlılıkla özdeşleşmişken, koyu olarak nitelendirilen siyah, mavi ve lacivert renkler resmiyetin simgesi hâline dönüşmüştür. Bu bağlamda özellikle kamusal alanlarda kullanılan mürekkeplerdeki renk tercihinin de hususi olarak koyu renkte olmasına dikkat edildiği anlaşılmaktadır. Buna bağlı olarak mevcut damgalardaki renk kullanımının da kamunun öngördüğü ölçüde koyu ve tek tip olduğu görülmektedir.

Filatelik tasarım türleri içerisinde kadın konulu çalışmaları ele alan çok sayıda temsile ulaşılmıştır. Ulaşılan temsillerin önemli bir kısmının ise kadın temsiline yanında hazırlanan kompozisyonla ilgili dolaylı illüstrasyonlar içerdiği görülmüştür. Portföydeki çalışma sayısını nicel olarak artırdığı görülen bu yaklaşımın, kadın temsiline atıfta bulunan damga sayısını etkilemediği anlaşılmıştır. Buna göre kadın temsiline doğrudan atıfta bulunan filatelik damgaların nicel olarak artırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Etik İlkeler

Bu araştırmada literatür taraması ve kuramsal bir değerlendirme olduğu için etik kurul izni gerektirmemektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Çalışma tek yazar tarafından hazırlanmıştır.

Çatışma Beyanı

Bu makalenin yazarı tarafından herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması belirtilmemiştir.

KAYNAKÇA

- Acar Büyükpehlivan, G., Zelzele, Ö. B., & Özdemir, L. (2011, Kasım, 24-26). Tipografide yazı karakterlerinin okunabilirliğe etkisi. *IV. International Printing Technologies Synposium*. [Sempozyum]. İstanbul, Türkiye.
- Akoba, M. M. (1963). *Türkiye'de pul ve pulculuk*. Ceylan Yayınları.
- Bezaz, Y. G. (2006). *Geçmişten günümüze haberleşme ve PTT tarihi*. Türkiye Haber-İş Sendikası.
- Biermann, B. (2024). Male until proven otherwise? Searching for women with the help of inscribed stamp seals from Jerusalem. *Near Eastern Archaeology*. 87. 32-40. 10.1086/727577.
- Bozbay, H. (2017). *Mührün tarihi: Eski Mezopotamya ve Anadolu'da mühür*. 9 Eylül 2024'te https://www.researchgate.net/publication/346313236_Muhrun_Tarihi_Eski_Mezopotamya_ve_Anadolu'da_Muhur adresinden erişildi.

- Cortebeeck, K. (2016). Stamp seals in ancient Egyptian tombs: A revision of the usages in quest of the sex of their owners. *Studien Zur Altägyptischen Kultur*, 45, 105-123. <http://www.jstor.org/stable/44160248>
- Çalık, M., & Sözbilir, M. (2014). Parameters of content analysis. *Education and Science*. 39(174), 33-38. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2014.3412>
- Davis, R. M. (2021). Material evidence? Re-approaching elite women's seals and charters in late medieval Scotland. *Proceedings of the Society of Antiquaries of Scotland*, 150, 301-326. <https://doi.org/10.9750/PSAS.150.1318>
- Davran, M. (2024). Kalbinin rotasındaki kadınlar (1. Baskı). Mona Kitap.
- Hebert, R. G. (1981). *Florence Nightingale--saint, Reformer, Or Rebel?* R.E. Krieger Publishing Company.
- Hilmioğlu, S. (2004). *Nezihe Meriç'in hayatı, sanatı ve eserleri*. [Yayınlanmamış doktora tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- İnci, H. (Haz.). (2016). *Aşkın yıpranma payı elele dergisindeki yazılar ve söyleşiler 1976-1985*. Yapı Kredi Yayınları.
- Korpel, M. C. A. (2006). Seals of Jezebel and other women in authority. *Journal for semitics*, 15(2), 349-371.
- Mengüberti, M. (2011, Kasım, 24-26). İyi mürekkep kavramı. *IV. International Printing Technologies Symposium*. [Sempozyum]. İstanbul, Türkiye.
- Meriç, N. (2019). *Menekşeli bilinç* (1. Baskı). Yapı Kredi Yayınları.
- Nilüfer Belediyesi Bursa. (2019). *2019 yılının yazarı Nezihe Meriç*. Nilüfer Belediyesi. 8 Ekim 2024'te <https://www.nilufer.bel.tr/haber/2019-yilinin-yazari-nezihe-meric> adresinden erişildi.
- Nilüfer Belediyesi Bursa. (2020). *Sevgi Soysal'ın kadın yazarlığını konuştular*. Nilüfer Belediyesi. 6 Ekim 2024'te <https://www.nilufer.bel.tr/haber/sevgi-soysal-in-kadin-yazarligini-konustular> adresinden erişildi.
- Özkırmı, A. (1991). Tutkulu Perçem'den Şafak'a Sevgi Soysal'ın yazarlık çizgisi. *Birikim*, 23, 7-15.
- PTT 183. Yıl. (2016). *Filateli sözlüğü*. 1 Kasım 2024'te <https://www.ptt.gov.tr/pul-ve-filateli-filateli-sozlugu> adresinden erişildi.
- Ptt Filateli. (2023). *Pul emisyon tanıtma kağıtları ve özelgün, özel tarih damgaları zarflar*. Değerli Kağıtlar Daire Başkanlığı.
- PTT. (2018). *Filateli işletme prosedürü*. PTT. 6 Eylül 2024'te https://pttwebdosya.ptt.gov.tr/api/file/getfile?FileName=a618c366-7fd0-42a4-85ba-f5db873ef65c*Filateli-İşletme-Prosedürü.pdf adresinden erişildi.
- Pulhane. (1970). *Florence Nightingale'in doğumunun 150. yılı*. Pulhane. 5 Ekim 2024'te <https://www.pulhane.com/OzelGunZarfiSayfalari/oz197006.html> adresinden erişildi.
- Pulhane. (2018). *2018 Yılın yazarı Sevgi SOYSAL 16.02.2018 Bursa*. Pulhane. 5 Ekim 2024'te <https://www.pulhane.com/OzelGunDamgaSayfalari/ot201801.html> adresinden erişildi.

- Pulhane. (2019). *Yılın yazarı Nezire Meriç 28.02.2019 Bursa*. Pulhane. 5 Ekim 2024'te <https://www.pulhane.com/OzelGunDamgaSayfalari/ot201905.html> adresinden erişildi.
- Pulhane. (2023). *Özel tarih damgaları (ÖTDZ)*. Pulhane. 5 Ekim 2024'te <https://www.pulhane.com/OzelGunDamgaSayfalari/ot202301.html> adresinden erişildi.
- Pulhane. (2024a). *İlk gün zafları ile ilk gün damgaları*. Pulhane. 5 Ekim 2024'te <https://www.pulhane.com/YilSayfaListeleri/ig0yillarilksayfa.html> adresinden erişildi.
- Pulhane. (2024b). *Özel tarih damgaları ile damgalanmış pullu zarflar*. Pulhane. 5 Ekim 2024'te <https://www.pulhane.com/YilSayfaListeleri/ot0yillarilksayfa.html> adresinden erişildi.
- Pulhane. (2024c). *Özel tarih damgaları ile damgalanmış pullu zarflar*. Pulhane. 5 Ekim 2024'te <https://www.pulhane.com/YilSayfaListeleri/ot0yillarilksayfa.html> adresinden erişildi.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250. <http://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Soysal, S. (2017). *Sevgi Soysal bütün eserleri 2*. İletişim Yayınları.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Throughout history, many civilizations have used seals to formalize their work. The first examples of seals made of clay materials often contained motifs, geometric patterns or various animal figures, as writing was not yet known. With the widespread use of postal services, seals made of lead material began to be used (Bozbay, 2017). In the following period, postage stamps were used. Later, seals were used to cancel the stamps affixed to the mail shipment. Over time, the number of postal mailings increased and many types of mailings such as first day envelopes, special day envelopes, special date seals envelopes, invitations, postcards and maximum cards emerged in addition to letters. As a result of this increase in the number of mailings, different philatelic designs have emerged. The aim of this study is to identify the representations of women in philatelic seals and to evaluate the representations for which individual seals were designed.

Method

The data of this study, which was designed according to the qualitative research method, were collected through document analysis. The data of the study were analyzed by descriptive content analysis method. The data of the study were accessed from <https://www.pulhane.com/> web address. For this purpose, firstly, philatelic products listed under different headings (stamps, postcards, philatelic envelopes, stamp portfolios, international reply to coupons, letterheads, etc.) were examined. After determining the

designs to be included in the scope of the study, the next step was taken. At this stage, comparisons were made both on <https://www.filateli.gov.tr/> web page and PTT's corporate (printed) publications. In this context, 16 first day seals, 23 special date seals and 6 special day seals that were put into circulation in the period covering the years 1961-2023 were reached. A significant portion of the seals samples were excluded from the scope of the study because they contained illustrations such as folk dances, women's headdresses and volleyball championships, which would distract from the purpose of the study. Accordingly, the scope of the study was limited to the representations of women for whom philatelic seals were designed independently. Finally, data was collected through a literature review on Sevgi Soysal, Nezihe Meriç, Tomris Uyar and Florence Nightingale.

Findings

The findings of the study consist of first day seals, special date seals and special day seals. In addition, philatelic seals designed in memory of Sevgi Soysal, Nezihe Meriç, Tomris Uyar and Florence Nightingale were included and information about the designs was provided.

In addition, literature research was conducted on Sevgi Soysal, Nezihe Meriç, Tomris Uyar and Florence Nightingale, which are the subject of the research, and the parts of the data obtained that are closely related to the subject were included in the scope of the study. In this context, definitions were made about the first day seal, special date seal and special day seal, which constitute philatelic designs, and the design examples obtained were processed in the tables prepared.

Conclusion and Discussion

It is known that a significant portion of philatelic seal examples are designed in a round form according to the classical understanding. Today, examples of seals are mostly produced in accordance with the prepared concept. Accordingly, it is possible for a seal to be designed in the form of a triangle, square, rectangle, polygon or house, car or birthday cake. It is also known that red, blue, pink or green inks are preferred for sealing philatelic envelopes. When the existing designs are examined, it is seen that only in the seal example designed in memory of Tomris Uyar, the typography is positioned on the outer ring. In all other examples, it is understood that the classical approach is dominant.

It is known that Tomris Uyar lived 62 years, Nezihe Meriç 85 years, Florence Nightingale 90 years and Sevgi Soysal 40 years. In the representations in philatelic designs, it is understood that except for Sevgi Soysal, other female figures are depicted as middle-aged or having reached professional maturity. In addition, Sevgi Soysal, who died at an early age, is depicted in her last moments.

Within the philatelic design genres, a large number of representations dealing with works on women were found. A significant number of the representations include indirect illustrations related to the composition prepared in addition to the representation of women. This approach, which quantitatively increased the number of works in the portfolio, did not affect the number of seals referring to the representation of women. Accordingly, it was concluded that the number of philatelic seals with direct references to the representation of women should be quantitatively increased.